

אבל בשטרות לא - פירש בקונטרס: דקימי לגובינא, ודילמא לא מפיק ליה עד זמן ארוך, ושכחו עדי מסירה את הדבר, ומסבנין אנדי חתימה, והוא מייף כתב העליון הוחתם העדים עומד במקומו. ופירושו דחוק, דלמה יש לנו לטעות ולסמוך על עדי חתימה בדבר שיכול לזייף? ונראה לרבינו יצחק, דטעמא משום דגזירת הכתוב הוא, ולא מכשרי בשטרות אפילו לאלתר, דבעינן ראוי לעמוד ימים רבים.

ורבי יוחנן אמר אפילו בשטרות - דרבי יוחנן לטעמיה, דאפילו עד עשרה ימים מידבר דכריי. והא דפריך: והא כתיב "למען יעמדו ימים רבים" - היינו משום דסלקא דעתך דקרא למעוטי שטרות קאתי, דאי לא הכי - למאי אתא? ומשני: לעצה טובה אתא. ועוד יש לומר: דדוקא בגיטין קאמר רבי יוחנן דעד עשרה ימים דכריי, אבל בשטרות שיש רוב נאנים - לא דכריי, והוא לאלתר מכשרי. והשתא פריך שפיר: והא בעינן ראוי לעמוד ימים רבים! ואפילו לאלתר אין להכשיר. ואם תאמר: לרבי אלעזר, דאמר: אבל בשטרות לא, מאי שנא מאין עליו עדים, דתנן בפרק בתרא (גיטין פ"א, דלרבי אלעזר גובה בנקוסים משועבדים, היינו בשטרות כדפירש בקונטרס) ויש לומר: שאני אין עליו עדים, כיון דכתוב על דבר שאני יכול לזייף, והעדים מכריזין לעולם שטר המסור לפניהם, ואם היו מוסיפין שום דבר - היה ניכר חזיקין. אבל עוד קשה: דבהדיא תניא בפרק קמא דקדושין (כ"א): כתב לו על הנייר או על החרס "שדי מכורה לך" - שדי נתונה לך" - הווי זרי זו מכורה ונתונה, אלמא מכשרי רבי אלעזר אף בשטרות דבר שיכול להודייהו ויש לומר: דהא דקאמר הבא "אבל בשטרות לא" - הני מלי בשטרות העומדים לראייה, אבל שטר מכר ומתנה שעשו לקנות בו לפי שעה - הוי כמו גיטא. ויש מפרשים: דאין חילוק בין דבר שיכול להודייהו לאין יכול, בעדי מסירה לרבי אלעזר. והבא הכי פירושו: לא הכשיר רבי אלעזר בו, כלומר רבי אלעזר איירי דואי בכל שטרות, ו"לא הכשיר" - היינו דלא סבירא לן כוחיה אלא גיטין ולא בשטרות. כדאמר רב בפרק בתרא (גיטין פ"ב): הלכה כרבי אלעזר בגיטין, ומפרש התם: דרבי אלעזר איירי אף בשטרות, ורב סבר לה כותיה בחרא. ופליג עליה בורא. ואין נראה, דאם כן הווי ליה למינקט הבא כלישנא דנקט רבי אלעזר גופיה בפרק בתרא (שם): הלכה כרבי אלעזר בגיטין, כיון דרך שמעתין דפרק בתרא ענין אחד. ועוד: דהווי ליה לאיתויהי התם פלוגתיהו דרבי יוחנן ורבי אלעזר דהבא. ועוד: אמאי פריך ארבי יוחנן טפי: והכתיב "למען יעמדו ימים רבים" - לכולי עלמא? והא ליה למיפריך, דכולהו מודו דרבי אלעזר לא פליג בין גיטין לשטרות

רבי אלעזר הוא, דאמר: עדי מסירה פרתיו, ואמר רבי אלעזר: לא הכשיר רבי אלעזר אלא אלהת, אבל מפאן עד עשרה ימים - לא, היישינן דילמא הוה ביה הנאה וייפיתיה; ורבי יוחנן אמר: אפילו מפאן עד עשרה ימים, דאם איתא דהוה ביה הנאה - מידבר דכריי. ואמר רבי אלעזר: לא הכשיר רבי אלעזר אלא בגיטין, אבל בשאר שטרות - לא, דכתיב: "ונחתם בכלי חרש למען יעמדו ימים רבים"; ורבי יוחנן אמר: אפילו בשטרות. - והכתיב: "למען יעמדו ימים רבים"! - התם עצה טובה קא משמע לן, משננה תכל פשרין לכתוב את הגט, ואפילו חרש, שוטה וקטן. האשה כותבת את גיטה, והאיש כותב את שוטריו, שאני קיים הגט אלא בהותחמו. גמרא והא לאו בני דיעה ניהו! - אמר רב הונא: והוה

רבי אלעזר היא - דאמר: חתימת הגט אינה מן התורה, ולא סגי למיתביה בלא עדי מסירה, דאינהו הוא דעבדי כריתות. דעל כרחיק בעינן עדים, דילפינן (גיטין ז"א, ע"ה) "ובר" דבר" מממון. והלכך לא חיישינן דלמא מוסיפא, דהא אמרין צריכי למקרייה, ואי הוה ביה תנאה - איננו ידעי, ומאן דאמר: עדי מסירה עיקר - הבאה לינשא צריכה להביא עדים שנמסר לפניהם. אבל לרבי מאיר, דאמר: לא בעינן עדי מסירה - איכא למיחש לזיופא. דמאן דסמיק אנדי חתימה - אשה הבאה לינשא בגט אינה מביאה לפנינו עדים החתומים בו אם יש מכירים בחתימתו, ואם יש תנאה וייפיתה - ליכא דידע, אלא לאלתר - שהביאתו לבית דין ביום שנמסר לה, להודיע שהיא גרושה ויתירה לינשא. דכיון דהאינא הוה, ובעידי מסירה - לא חיישינן לזיופא. וייפיתה - וכבר שטחיה העדים. אלא בגיטין - דאינן עשוין אלא להתירה, ויכולה להביאו לבית דין לאלתר ויתירה, ושוב אינה צריכה לטע. דכיון שהתורה בבית דין - יש זכרון וקול לדבר. אבל בשטרות - דקימי לגובינא - ודילמא לא מפיק ליה עד זמן ארוך, וישכחו עדי מסירה את הדבר, ומסבנין אנדי חתימה, והוא מייף כתב העליון, ויחתימו העדים עומד במקומו. ימים רבים - אלמא בעינן דבר הראוי לעמוד ולהתקיים, והאי קרא בירמיה, בשטרי מכת. משננה ואפילו חרש שוטה וקטן - בגמרא מפרש לה. כותבת את גיטה - וחזרו ומסורו לה לגירושין. שובר - שובר פרעון כתובה. שהאשה היה לה לכתוב ולמסור לו, להיות לו לראיה. גמרא והא לאו בני דיעה ניהו - ולא ידעו לכתוב לשמה.

והוא

הוא לאו בני דיעה ניהו - לרבי אלעזר פריך. דרבי מאיר לא חייש בכתיבה לשמה. משני: כבודו עומד על גביו. והא דתנן בפרק קמא דחולין: וכולן ששטחו ואחרים רואין אותן בו, ואמרין בגמרא (שם י"ב), מאן תנא דלא בעי כוונה לשחיטה כו' - התם מיידי כשאני מלמדו לכוון לשחוט, אלא ראייה בעלמא. אבל הבא מיידי שגדול עומד על גביו ומלמדו ומוהירו לעשות לשמה. ולהכי נמי בפרק "מצות חליצה" (יבמות ק"ה) מנעט מחליצה חרש וחרשת לפי שאינן בני קריאה. וקטן משום ד"איש" כתוב בפרשה. אבל משמע דלאו בני כוונה ניהו לא פסלי להו, אף על גב דאמר התם דחליצתו פסולה עד שיתכוונו שניהם - משום דבית דין מוהירין אותן לעשות לשמה. והוי כגדול נמוך על גביו. ומיהו תבא, כגדול נמוך על גביו כשר אפילו בשוטה, משום דמוכחא מילתא דקא עביד לשמה, שכתב שמו ושמה ושם עירו ושם עיריה. אבל לענין חליצה אמרו בתוספתא דיבמות (פרק אחד עשר) דשוטה לאו בר חליצה הוא, אף על פי שבית דין מלמדין אותו - דלא מינכרא מילתא דעביד לשמה כמו גבי גט. ואם תאמר: ואכתי הא לאו בני שלוחות ניהו, מאי מהני גדול עומד על גביו? ויש לומר: דלא בעינן שלוחות בבתיבה. ד"וכתב" לאו אשכח קאי, אלא אסתר. והא דאמרין לקמן (ע"א ב). צריך שיאמר לסופר "כתוב" ולעדים "חתמו" - לאו משום שלוחות, אלא משום דכשלא עזה הבעל - לא חשיב לשמה, אלא חשיב סתמא. ופסול, דאשה לאו לגירושין קיימא, כדאמרין בירושלמי ובחם (ב.ב.). והא דאמר בירושלמי "כל הגט" (גיטין כ"ד, ב.) ואי כתב רחמנא "וכתב" הוה אמינא למעוטי האי, פירושו: כתב לגרש את אשתו ונמלק, דלאו איהו קא כתיב לה - לא משום דהבעל צריך לכתוב, אלא לפי שלא נכתב לגירושיה וידהו אלא לאחר. והא דאמר לעיל (כ"א), יכלנא למפסל לכולהו גיטא. מאי טעמא? אלימא משום דכתיב "וכתב" והבא איהו קא כתבה ליה - התם איתו"ת סמיק, דבעינן שיכתוב בציווי ויתן, והבא אפילו נכתב בציווי - לא יתיב לה מיד, דשלה הוא. ואם תאמר: והא לאו בני כריתות ניהו? ויש לומר: דחשיבי בני כריתות, הואיל ואם הגדיל הקטן ונתתה השוטה - הווי בני כריתות. אבל קשה: דמשמע דלא פסלי גוי אלא משום דלדעתא דנפשיה קא עביד, ותיפוק דלאו בני כריתות ניהו? ומה צריך נמי לאיתויהי ברייתא דהוי פסול? ונראה דלא שייך למפסל משום דלאו בני כריתות ניהו במידי דלא בעי שלוחות ולא לשם עדות. דכמדי שלוחות הוא דאמרין לקמן הכי דאין העבר נעשה שליה כו', או חתימה לרבי מאיר שהיא לשם עדות פריך לעיל בפרק קמא (י.ב.) גבי גיטין שחוחמתין גוים. והא לאו בני כריתות ניהו. אבל כתיבה לרבי אלעזר, דלא לשום עדות ולא לשם שלוחות הוא - אין לפסול משום דלאו בני כריתות ניהו, דהא לא פסלי בפרק שני דעבדה וזה (כ"א, ב.) מילה בני משום דלאו בני מילה ניהו. ועוד אומר רבינו יצחק: דמצינן למימר דסוגיא זו אליבא דרבי מאיר, וסלקא דעתך דלרבי מאיר נמי בעינן כתיבה לשמה מדרבנן, דגורנין כתיבה אטו חתימה. ומוקי לה רב הונא כגדול עומד על גביו, ומהני אפילו בשוטה, טפי מבחליצה, כיון דלא הוה אלא מדרבנן. אבל לרבי אלעזר דבעי כתיבה מדאורייתא לשמה - לא מהני בשוטה גדול עומד על גביו, כמו בחליצה. ופריך רב נחמן מבריתא, דקתני: גוי פסול, ומשמע ליה דאתא כרבי מאיר, מדלא נקט לפסול אלא גוי. ומשני: דיג לדרעתא דנפשיה הוא דקא עביד, ופסול אפילו גדול עומד על גביו אפילו לרבי מאיר. הדר אמר רב נחמן כו', ובריייתא דקתני גוי פסול - רבי אלעזר הוא, ונקט גוי לרבנותא: דאף על פי שהוא בן דעת יותר, והוא הדין דחרש שוטה וקטן דפסולין אי בעינן שלוחות. ואי לא בעינן שלוחות - נקט גוי דפסול בכל ענין, דאילו חרש שוטה וקטן כשרים כגדול עומד על גביו. ומיהו, שוטה ודאי פסול, כמו בחליצה. וכן משמע דאפילו לרבי מאיר סלקא דעתך דבעי כתיבה לשמה מדרבנן, דהא לבהר דאוקי נמי מתינתן כרבי מאיר, פריך: והא ודאי גוי לדרעתא דנפשיה קא עביד. ועוד נראה: דהשתא סלקא דעתך דאפילו רבי מאיר בעי כתיבה לשמה מדאורייתא. ובחתימה הוא דפליגי, רבי מאיר סבר: ד"וכתב" דקרא קאי אחתימה נמי, ורבי אלעזר סבר דאכתיבה לחודה קאי. מדרפריך רבא לרב נחמן: "וכתב" לה לשמה, מאי לאו כתיבת הגט כו' - משמע דרבא היה בא להעמיד דברי רב הונא דאפילו כתיבה בעי רבי מאיר מ"וכתב", ולפי זה פסול נמי כתיבה במוחבר. והא דתנן לעיל: תלשו וחתמו ונתנו לה כשר - מיידי כששייך מקום התורה, והשתא פריך: והא לאו בני דעה ניהו לכולי עלמא? ומסיק: רב נחמן דבריייתא דקתני גוי פסול - כרבי אלעזר, ומתינתן - רבי מאיר, דלא בעי כתיבה לשמה, ונקט חרש שוטה וקטן - הוא הדין גוי. אי נמי: לא נקט גוי - משום דרישא אתיא נמי כרבי אלעזר, ולדידיה דוקא חרש שוטה וקטן כשרין כגדול עומד על גביו. אבל סיפא דדייקין מדפסיל גוי לענין באהו, מכלל דלענין כתיבה כשר - אתיא כרבי מאיר. ואתי שפיר, דלא תיקשי: ארדייק מדפסיל לגוי לענין כו', אדרבה, לידוק מדלא תני ליה ברישא דפסול! אלא משום דרישא אתיא נמי לרבי אלעזר כמו לרבי מאיר. ופריך: והא ודאי גוי אדעתא דנפשיה קא עביד, והוה ליה ליפסל לרבי מאיר, לכל הפחות מדרבנן, כגדול עומד על גביו.